

OBČASNÍK SPUSA

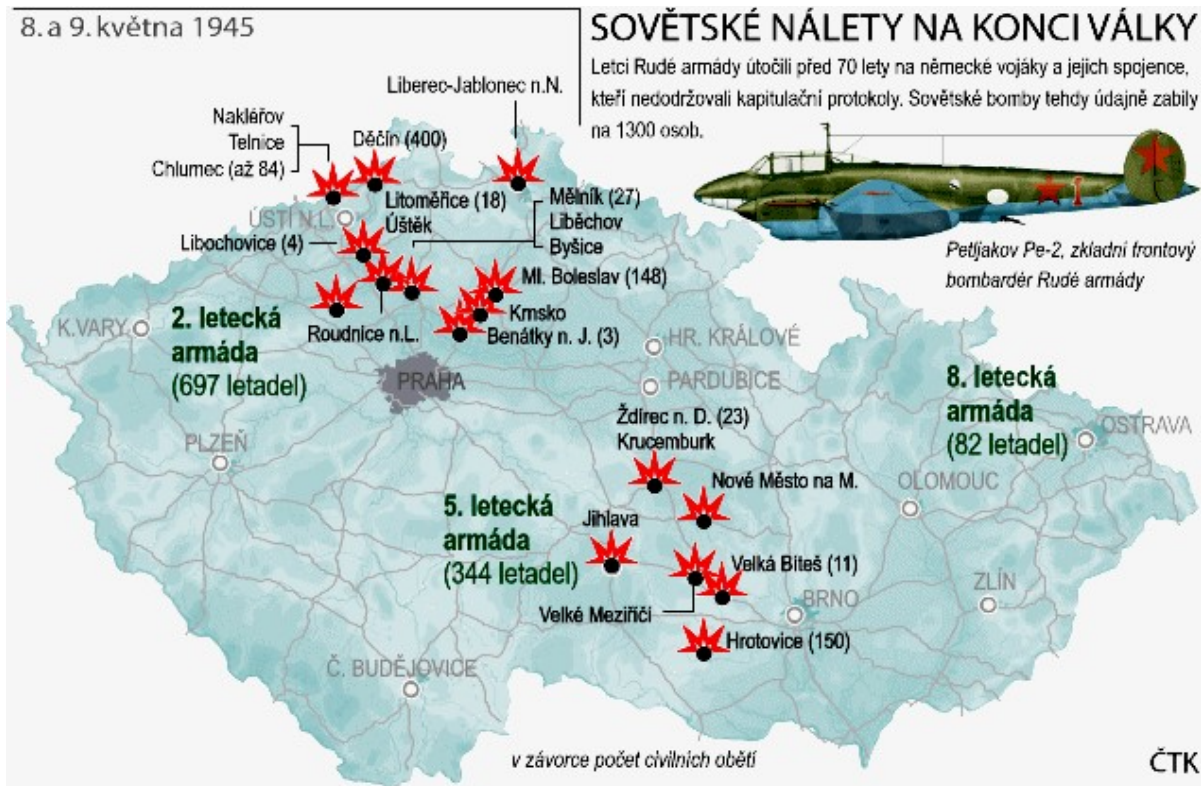
SRPEN 2016

číslo 10.

SPOLEČNOST PŘÁTEL USA – THE SOCIETY OF FRIENDS OF THE USA

ČESKO-AMERICKÝ KLUB – THE CZECH-AMERICAN CLUB

POBOČKA PRAHA – hlavní město

Letci Rudé armády se před 71 lety účastnili naplánovaných sovětských operací, ale v mnoha případech i po ukončení války. Útočili však nejen na německé vojáky a jejich spojence, kteří údajně nedodržovali kapitulací protokoly. Sovětské bomby tehdy zabily asi 1300 osob, například jen v Mladé Boleslavi zahynulo 148 osob, ale podle některých odborníků až 500 osob. Dlouhá desetiletí se o tom psalo, jako o náletech německých letadel. Ve skutečnosti ale v řadě českých a moravských měst útočila sovětská letadla, a to i první mírový den 9. května 1945, tj. po ukončení druhé světové války. Podle kapitulací protokolů se útvary wehrmachtu nesměly od 00:01 hodin 9. května přesunovat z místa, kde se právě nacházely. Němečtí vojáci a jejich spojenci to ale nedodržovali, protože se nechtěli stát zajatci Rudé armády, nýbrž chtěli do amerického zajetí.

V květnu 1945 operovali na Čechy letci 2. letecké armády, nad střední Moravou a Českomoravskou vysočinou piloti 5. letecké armády a nad severovýchodní Moravou a Slezskem letci 8. letecké armády. Z hlediska počtů vzletů letadel Rudé armády dominoval den 9. května 1945 s 1320 vzlety a 697 nasazenými letadly 2. armáda, 5. armáda měla 540 vzletů a 344 letadel a 8. armáda 91 vzletů a 82 nasazených letadel. Sovětské letouny útočily v Mladé Boleslavi, Mělníku, Liběchově, Litoměřicích, Roudnici nad Labem, Byšicích, Ústěku či v prostoru Liberec - Jablonec nad Nisou, ale i ve Ždírci nad Doubravou a Krucemburku na Vysočině. Všechny útoky nejsou podle historika Michala Plavce zdaleka zdokumentovány. Tragickým symbolem se stala Mladá Boleslav s vybombardovanou Škodovkou, ale nezjistilo se, kolik zde zahynulo vojáků poraženeců armád. Městem tehdy procházely německé, estonské a litevské jednotky.

O náletech Rudé armády 9. května 1945 se v českých novinách a publikacích dlouhá desetiletí samozřejmě nepsalo. Nezmínil se ani Ladislav Kapek v článku v Rudém právu 9. května 1985, tj. 40 let po událostech. Naproti tomu sovětská historická a memoárová literatura neměla již v polovině 60. let 20. století problém uvést, že 9. května 1945 se snažila sovětská letadla zastavit ústup německých jednotek do americké zóny. Tehdy byly nálety brány jako regulérní součást válečných operací.

První ze série sovětských náletů na města v českých zemích se uskutečnil 25. února 1945 v tehdejší Moravské Ostravě. Útok Rudé armády směřoval proti Vítkovickým železárnám, ale poškozeny byly i obytné domy v Radvanicích, Michálkovicích a jinde. V hledáčku sovětských bombardérů byly postupně desítky obcí na jižní a střední Moravě, na Vysočině či později v severních a středních Čechách.

První britské letouny se nad Čechami objevily již v lednu 1940. Tehdy ale nenesly bomby, ale propagandistické letáky. První pokus o bombardování Plzně skončil na podzim 1940 neúspěchem. Vážněji byl plzeňský komplex zasažen až v květnu 1943. Americké letectvo se do náletů zapojilo až v květnu 1944 útokem na rafinerii v Záluží u Mostu, později americké letouny bombardovaly například továrny v Kolíně, Pardubicích či Kralupech nad Vltavou. Později americká a britská letadla útočila na železniční uzly třeba v Plzni, Chomutově, Kladně či Berouně. Poslední nálet na plzeňskou Škodovku, který továrnu prakticky zcela zničil, uskutečnili Američané 25. dubna 1945. Poslední masový nálet amerických letadel pak směřoval na muniční továrnu v Holýšově 3. května 1945.

V dubnu 1945 se do bojů zapojilo i rumunské letectvo a bombardovalo Uherský Brod, Olomouc, Prostějov a letiště v Neředíně.

S bombardováním Prahy během květnového povstání to bylo trochu složitější. Již 5. 5. 1945 vydal generál zbraní SS Pückler rozkaz k bombardování středu Prahy, a to všem tehdy dostupným leteckým jednotkám. Některé jednotky však již byly natolik zdecimovány, že tento rozkaz nemohly splnit. Kromě toho místní Luftwaffenkommando 8 nedisponovalo kompaktními bombardovacími útvary, protože se z nedostatku materiálu zaměřovalo pouze na frontovou činnost a méně na tzv. obranu "Říše". Možno připomenout, že z těchto úsporných důvodů německé letectvo nebránilo ani napadené Drážďany. Rozkaz se však chystala splnit jedna průzkumná jednotka, a to FAGr 3, jejímž velitelem byl major Ludwig Wagenfeld. Jednotka byla umístěna na letišti v Hradci Králové. Pro splnění Pücklerova rozkazu vyčlenila 9 letadel typu Junkers Ju 188. Starší letadla tohoto typu z roku 1942 měly nosnost 3000kg bomb. Novější z roku 1943 používaly o 20% silnější motory. Byly tak lepší a dosahovaly rychlosti 530km/hod. Jejich nosnost na krátkou vzdálenost z Hradce mohla tak být podstatně větší. Letouny byly naloženy pumami a natankovány pohonnými hmotami. Jedním z vedoucích mechaniků však byl vídeňský Čech Adolf Chlup, který již od r. 1939 spolupracoval s místními vlastenci. Vrátil se ještě večer na letiště a z motorů připravených letounů vymontoval některé součástky. Nálet jednotky FAGr 3 na Prahu tak jeho zásluhou se nekonal. Tím byl střed Prahy ušetřen velkého poničení v posledních hodinách války.

Později, a to 7. 5. 1945 několik jednomotorových letounů jiné jednotky svrhly malé tříštivé bomby, které poškodily Národní muzeum a zničily domy, které stály na místech pozdějších Domů Módy a Potravín i hotelu Jalta. Jeden z nepopiratelných zachránců Prahy byl v tomto případě vídeňský Čech Adolf Chlup.

V té době mě bylo něco přes deset let, a tak si z té doby lecos pamatuji. Kromě toho také i vyprávění různých pamětníků. Dle nich hned na počátku květnového povstání obsadily jednotky SS pražské ruzyňské letiště. Dle českých zaměstnanců zastřelili nejen několik Čechů, ale i německé piloty, kteří odmítli bombardovat Prahu. Pak letiště obsadili vlasovci a posléze vlasovce nevybíravým způsobem likvidovali Rusové.

Po ukončení války jsem prohlížel pražské Dejvice. Prolézal jsem i vnitřek německého „Haklu“. Byl to obrněný pásový přepravník pěchoty, který ale měl přední kola jako u nákladáku. Po kotníky jsem se brodil v lehkém popelu. Byly v tom sumky s náboji, přezky apod. Najednou jsem si uvědomil, že ten lehký popel, či saze, jsou vlastně lidské pozůstatky a rychle jsem mizel pryč. Dopoledne mě překvapil houkaný nálet a nad Dejvickou třídou, nad kterou tehdy letěly tmavé dvoumotorové bombardáky s dvojitou zadní směrovkou ve výši, jakou dnes létají helikoptéry a směřovaly na dejvický Kulaťák. Později jsem se dočetl, že po obsazení Prahy ztratilo sovětské velitelství kontakt se svou armádou. Vyslali spojkové jednotky, které se však také odmlčely a tak následovaly skupiny bombardérů. Osádky však na poslední chvíli zjistily, že jejich armáda je v obklíčení vítajícího obyvatelstva.

Kulaťák v pražských Dejvicích krátce po obsazení Prahy v květnu roku 1945 – vlastní fotky.

Dovoluji si připomenout možnost placení členských příspěvků. Můžete osobně nebo přímo na náš účet, který má čís: 135 135 383/ 0300 Poštovní spořitelny, tj. kdekoliv na poště nebo z bankomatu. Současně připomínám i prosbu na zaslání článků, nebo podkladů pro náš Občasník. Za pobočku SPUSA v Praze - Petr Jílek -